

Teorier, som da ogsaa nu har mistet al Duft og Indflydelse tilsammen med deres Troesbekendelses Ejendommelighed.

»Naar jeg i Tanken opstillede alle disse Teorier — om Mandens Supremati og eneste Ret til Livet — ved Siden af hinanden og saa saa Mandens hyppige Mangel paa Maadehold, hans Raahed, hans ofte saa ringe Maal af Kultur og hans ubeherskede Lidenskaber, saa forstaar De nok, at det bragte mit Blod i Kog.

»Jeg skrev Artikler i Bladene, og jeg udgav Flyveskrifter, i hvilke jeg kraftigt angreb disse Teorier og viste, at netop herfra udsprang mange af vore op-og-ned-vendte Vilkaar og usunde Tilbøjeligheder.

»Omtrent ved samme Tid rejste jeg adskillige Gange til Skandinavien, Tyskland og Schweiz for pædagogiske Formaals Skyld, men ogsaa for at studere de Vilkaar, der fandtes i Samfundene, hvad der endnu mere øgede min Forundring.

»Jeg blev en af Grundlæggerne for den første Afholdsforening i Finland, og i Forbindelse hermed traadte jeg op mod den lovbeskyttede Prostitution. Desuden opretholdt jeg altid en Kamp mod Pigeskolernes organiske Mangler og arbejdede ivrigt for Samskoler.

»I 1886 grundlagdes den første Samskole i Helsingfors — gennem andres og mine egne Bestræbelser — og jeg blev udnævnt til dens Bestyrer, i hvilken Stilling jeg forblev i 13 Aar. I 1899 lagde jeg Grunden til et privat samvirkende Anneks til Universitetet midt under de mest trykkende Tider af den russiske Overhøjhed, hvorunder vi befandt os. Og denne Skole fortsætter jeg bestandig.

»Men Lærerstillingen bringer En just ikke Formue, og det var kun takket være nogle ædle Mennesker, at jeg blev sat i Stand til at købe en Grund og opføre en Bygning. Min Skole er bestandig i fuld Virksomhed, og jeg har haft den Glæde at assisteres af unge Mænd og Kvinder, der var lige saa interesserede som jeg selv for en Reform i Skolevæsenet, der skulde være overensstemmende med humane Principer.

»Siden 1892 har jeg været Formand for den organiserede Kvindestemmerets Union og som saadan taget Del i Forberødelserne til en hel Del Reformer, som Unionen søgte at faa bragt ud i Livet gennem Landdagen. Ogsaa har jeg haft min Opmærksomhed henvendt paa mange andre Sammenslutninger, saaledes paa en national Forening — stiftet paa mit Initiativ — som sigter til at bringe Oplysning til Kvinderne i al Almindelighed.

Lucina Hagman udgav i det finske Sprog flere samfundsnyttige Bøger, som prisbelønnedes. Saaledes en Bog om Frederika Bremer samt en anden om »Kvindens Opdra-

gelse«. Ligeledes udkom i 1889 »Politisk Frigørelse for Kvinder«, og dette var det første Værk i Bogform i Finland, som fremkom om dette Spørgsmaal. »Det var Synd at sige, at den vandt mange Tilhængere ved sin Tilsynekomst«, siger Lucina Hagman, »senere naaede den dog 5 Oplag. Thi Kvindernes Opdragelse blev efterhaanden mere omfattende, og Tiden modnedes lidt efter lidt til, at man ønskede en Stemmerets Reform. Oplyste Kvinder arbejdede nu utrætteligt, først for den kommunale Valgret og senere for hele Folkets Frigørelse.

»Efter syv Aars Undertrykkelse for vor hele Nation, naaede vi Efteraaret 1905 med dets mærkelige Resolution i Form af en National-Strike, og dennes storartede Klimax, der blev fyldstgjort i Keiserens Manifest med Løfterne om *almindelig* og *lige* Stemmeret. Nu var Kvindernes Dag kommen.

»Naturligvis havde Herskeren ingen Idé om, at hans Forslag ogsaa skulde kunne indeslutte Kvinders Stemmeret. Men vi kom alle straks frem med vor Forstaaelse af Ordet: »almindelig og lige«, og vore Repræsentanter hverken kunde eller vilde modsætte sig vor Udlæggelse deraf. De havde selv gennemgaaet altfor bitre Erfaringer under Uretfærdighedens og Undertrykkelsens Aar, til at de ikke nu — da det var *deres* Tur at udøve Retfærdighed mod den halve Del af Nationen — skulde gøre det tilgavns. Og det gjorde de! De lod Ret være Ret, og saa blev Kvindernes Stemmeret tilstaaet. *Almindelig Stemmeret* er *almindelig Stemmeret*, og *lige* er *lige*, men kun i det Øjeblik det omfatter *hele* Nationen og ikke blot den mandlige Halvdel deraf.

»Vor Bestyrelse udarbejdede et Forslag til December Landdagen om lige Stemmeret til Frigørelse for Kvinden. Dette Forslag blev baade bifaldet af Zaren og lagt frem for hele Landdagen og — det blev modtaget uden et Ords Protest.

»Den 20de Juli 1906 kom den endelige Tilslutning af Senatet. Jeg skal aldrig forsøge at udtrykke den Glæde, det overvældende Indtryk, som denne Anerkendelse havde paa mig, men saameget kan jeg sige, at saalænge jeg lever, skal jeg aldrig glemme det. Jeg boede paa Landet, lige ved Havet, da Budskabet kom d. 21de Juli 1906, og jeg sad paa den samme Veranda, paa hvilken jeg nu sidder i Færd med at optegne disse Erindringer, og naar jeg blot tænker paa denne Stund, da Retfærdighed blev ydet Kvinderne, saa bliver Himmelen mere straalende end før og Havet end dybere blaåt.

»I maa jo alle kunne forstaa, at det var umuligt for mig ikke straks offentligt at udtrykke min Glæde over, at det var *mit* Folk, som i det gamle Europa først havde betraadt Humanitetens Stige.

»I October rejste jeg Landet rundt og holdt adskillige Foredrag over den store Begivenhed, og jeg forsøgte at klargøre den Stilling Kvinderne skulde indtage, for at faa Landdagens Hjælp i Forlangendet af gode Love, for at vinde og opretholde en god Moral, god Sundhedspleje, godt Skolesystem, Afholdenhed osv. osv. og jeg kan med Glæde bevidne, at Kvinderne har været deres Idealer tro. Jeg viste dem Faren ved at komme ind paa Partiernes Gøglebilleder og bort fra Humanitetens Ideal, hvilket de vaagnende Kvinder har gjort til deres. Ved Hjælp af deres nye Rettigheder skulde det kunne lykkes Kvinderne med Hensyn til Lov og Kommune at kunne rejse deres Køns Stilling til samme Plan som Mændenes.

»Det burde netop være Kvindernes Opgave at gøre sig til Tolk for de Svage, Fattige og Lidende og med Landdagens Støtte at forlange Hjælp for at gennemføre alle retfærdige Reformer.

»Jeg blev sat op som Landdags-Candidat af det finske Parti i den Provinds, hvor jeg var født, og jeg blev valgt. Fra Nyaar til Natten før Valget, 15de Marts, rejste jeg rundt i min Valgkreds og forklarede mine Anskuelser, som iforvejen var kendte af mange.

»Dajeg sætter de almenmenneskelige Spørgsmaal over alle andre, er jeg en daarlig Partigænger, men jeg skal som Repræsentant gøre mit Bedste for, at Retfærdighed mod alle skal holdes i Hævd baade i Love og Institutioner. Alle de politiske Former, hvorpaa en Stat er bygget op, har deres store Betydning, det ved jeg fuldt vel; men dette er ikke nok. Jeg tror, at det ogsaa er vigtigt — ja fremfor noget andet vigtigt — at det Folk, som er Statens Rygrad, skal være et Retfærdighed elskende og i moralsk Henseende et rent Folk. Jeg tror, at Nationen skal besidde en indre Styrke og Retfærdighedsfølelse, og at de individuelle Samfundsmedlemmer skal respektere hinanden og holde sammen gennem fælles Samtykke. Hvis de ydre Former ikke hviler paa et indre moralsk Liv, saa vil de snart falde fra hinanden. Derfor — først Folket og derefter Formerne.

Obo 7de Juli.

Lucina Hagman.

Russiske Kvinder.

Alle vi, der var tilstede ved Kongressen i København i Sommeren 1906, husker godt nok det Indtryk det gjorde, da Mlle Mirowitch, Delegeret for »Den russiske Union for Kvinders Rettigheder«, oplæste den Petition, som russiske Bønderkvinder havde indsendt til Dumaen. Læse kunde disse Bønderkvinder ikke, heller ikke skrive, men de fik en 13-aarig, skoleop-